

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Romany de Jonge

pt. *Funkcjonowanie emocjonalne a zachowania żywieniowe
w rodzinach dzieci z nadmierną masą ciała i masą ciała w normie*
promotor: dr hab. Małgorzata Górnik-Durose, prof. UŚ

Zjawisko nadwagi i otyłości wśród dzieci i młodzieży stanowi obecnie jeden z istotniejszych problemów zdrowotnych i społecznych. Jego występowanie wiąże się nie tylko z czynnikami biologicznymi i środowiskowymi, lecz także z funkcjonowaniem rodziny jako podstawowego systemu wychowawczego i emocjonalnego dziecka. W literaturze coraz częściej podkreśla się znaczenie relacji rodzinnych, sposobów komunikacji oraz wzorców zachowań emocjonalnych i żywieniowych przekazywanych między pokoleniami. Transmisja międzypokoleniowa dotyczy zarówno nawyków żywieniowych, jak i sposobów radzenia sobie ze stresem czy emocjami, które mogą wpływać na kształtowanie się nieprawidłowych zachowań zdrowotnych u młodszych członków rodziny. Rodzice, często nieświadomie, przekazują dzieciom własne postawy wobec jedzenia, ciała i emocji, co może sprzyjać utrwalaniu nieadaptacyjnych wzorców. Analiza tych zjawisk pozwala lepiej zrozumieć mechanizmy leżące u podstaw nadwagi u dzieci i młodzieży oraz wskazuje na potrzebę całościowego podejścia do problemu.

W tym kontekście jedzenie i karmienie nabierają szczególnego znaczenia jako formy komunikacji emocjonalnej oraz sposobu wyrażania troski, kontroli lub nagradzania. W wielu rodzinach posiłki pełnią funkcję nie tylko biologiczną, lecz także symboliczną — stają się narzędziem budowania więzi, ale i regulowania emocji. Karmienie może być sposobem okazywania miłości, łagodzenia napięć czy rekompensowania braku uwagi, co sprzyja utrwalaniu zależności emocjonalnych związanych z jedzeniem. Tak rozumiane zachowania żywieniowe odzwierciedlają dynamikę relacji rodzinnych i mają istotny wpływ na rozwój emocjonalny oraz zdrowotny dziecka.

Do dyskusji nad problematyką związków między funkcjonowaniem rodziny a kształtowaniem zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży włącza się mgr Romana de Jonge. Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska stanowi interesujący i zarazem twórczy projekt badawczy. Niewątpliwą zaletą pracy jest już samo podjęcie próby dostarczenia empirycznych dowodów na transgeneracyjne przekazywanie wzorców zachowań żywieniowych i funkcjonowania emocjonalnego w rodzinach.

Przedłożona do oceny praca doktorska mgr Romany de Jonge, zatytułowana „*Funkcjonowanie emocjonalne a zachowania żywieniowe w rodzinach dzieci z nadmierną masą ciała i masą ciała w normie*”, liczy łącznie ponad 307 stron wraz z załącznikami. Dysertacja składa się ze wstępu, rozdziałów teoretycznych oraz części metodologicznej, po której następuje prezentacja wyników badań i podsumowanie połączone z dyskusją. Na końcu pracy Autorka zamieszcza obszerną Bibliografię (rozpoczynającą się na stronie 180), a także aneks, spisy tabel i rysunków oraz arkusze wykorzystywanych kwestionariuszy. Taka struktura pracy jest zgodna z wymaganiami i spełnia standardy stawiane pracom doktorskim o charakterze empirycznym. Autorka podejmuje się kompleksowej analizy złożonego zjawiska nadwagi i otyłości dziecięcej w kontekście funkcjonowania emocjonalnego systemu rodzinnego. Ustosunkuję się zatem do poszczególnych części pracy, a z obowiązku recenzenta nakreślę swoje uwagi krytyczne. Mam nadzieję, że uwagi te przyczynić się mogą do udoskonalenia pracy i oddania jej do druku, np. w formie cyklu artykułów.

W pierwszej kolejności odniosę się do tytułu pracy, który brzmi: *FUNKCJONOWANIE EMOCJONALNE A ZACHOWANIA ŻYWIENIOWE W RODZINACH DZIECI Z NADMIERNĄ MASĄ CIAŁA I MASĄ CIAŁA W NORMIE*. Moim zdaniem odpowiada on treściom zawartym w rozprawie i jest metodologicznie prawidłowy. Jednocześnie wydaje się nieco zbyt literalny i rozbudowany, przez co traci na płynności językowej. Można by rozważyć jego uogólnienie, tak aby lepiej oddawał istotę badań, zachowując przy tym naukowy charakter, np. w formie: „*Funkcjonowanie emocjonalne rodziny a wzorce żywieniowe dzieci o różnej masie ciała*”.

Rozdział I rozprawy doktorskiej, zatytułowany *NADWAGA I OTYŁOŚĆ*, stanowi wprowadzenie do problematyki nadmiernej masy ciała. Autorka przedstawia w nim definicje i kryteria rozpoznania zjawiska, omawia jego istotę oraz skalę występowania. W dalszej części rozdziału zaprezentowano zagadnienia dotyczące epidemiologii nadwagi i otyłości, etiopatogenezy otyłości dziecięcej oraz psychospołecznych uwarunkowań i konsekwencji nadmiernej masy ciała. Treści te stanowią spójne tło teoretyczne dla podjętej tematyki, podkreślając znaczenie nadwagi i otyłości jako narastającego, globalnego problemu zdrowia publicznego o złożonym, wieloczynnikowym podłożu obejmującym zarówno czynniki biologiczne, jak i środowiskowe. Najciekawszym elementem tego rozdziału, z mojego punktu widzenia jako recenzenta, było jednak prześledzenie najnowszych trendów epidemiologicznych dotyczących nadwagi i otyłości. Choć sama wiedza o powszechności występowania tych zjawisk jest dobrze ugruntowana, to zaprezentowane przez Autorkę dane – ukazujące skalę oraz tempo przyrostu przypadków w populacji dzieci i młodzieży – unaoczniają dramatyzm sytuacji i mogą budzić uzasadniony niepokój. Wartościowym fragmentem rozdziału jest także omówienie modeli teoretycznych wyjaśniających uwarunkowania otyłości, ponieważ ta część

wykracza poza powszechnie znane informacje i stanowi istotny wkład w pogłębione zrozumienie mechanizmów tego zjawiska.

Rozdział drugi zatytułowany *ZACHOWANIA ŻYWIENIOWE* koncentruje się na definicji oraz uwarunkowaniach tych zachowań. Autorka omawia różne sposoby ich definiowania, podkreślając, że stanowią one złożony proces wynikający z interakcji czynników biologicznych, psychologicznych, społecznych, kulturowych i ekonomicznych, które wspólnie kształtują percepcję jedzenia oraz indywidualne wybory żywieniowe. W kontekście tych uwarunkowań przedstawiono zarówno prozdrowotne, jak i antyzdrowotne praktyki żywieniowe oraz ich konsekwencje dla zdrowia. Na tle całej rozprawy rozdział ten pełni funkcję szczególnie istotną, ponieważ stanowi teoretyczny fundament dla dalszych analiz systemowych i psychologicznych. Ważnym aspektem jest zwrócenie uwagi na funkcjonowanie emocjonalne jako jeden z kluczowych psychologicznych korelatów zachowań żywieniowych – Autorka trafnie zauważa, że negatywne emocje mogą prowadzić do nieadaptacyjnych wzorców, takich jak nadmierne jedzenie lub jego unikanie. Cennym elementem jest również podkreślenie znaczenia środowiska rodzinnego, ujmowanego w perspektywie systemowej jako głównego czynnika kształtującego postawy i nawyki żywieniowe dzieci. To podejście stanowi ważne tło dla dalszych analiz relacji diadycznych (rodzic–dziecko) przedstawionych w kolejnych częściach rozprawy. Z perspektywy recenzenta brakowało w tym rozdziale pogłębienia relacji między żywieniem, zachowaniami żywieniowymi a karmieniem jako oddziaływaniami wychowawczymi, które mają istotny wpływ na kształtowanie się nawyków, postaw żywieniowych i regulacji emocji u dzieci.

Kolejny rozdział zatytułowany *EMOCJE A ZACHOWANIA ŻYWIENIOWE* stanowi istotny element rozprawy, wnosząc wartościowy wkład w zrozumienie złożonych relacji pomiędzy funkcjonowaniem emocjonalnym a wzorcami odżywiania. Autorka pracy w sposób uporządkowany i klarowny przedstawia definicje oraz klasyfikacje emocji, omawia mechanizmy ich powstawania, a także sposoby regulacji emocji. Na szczególne uznanie zasługuje uwzględnienie problematyki dysregulacji emocjonalnej, w tym takich zaburzeń jak anhedonia i aleksytymia, które – jak słusznie zauważono – mogą istotnie wpływać na kształtowanie nieadaptacyjnych zachowań żywieniowych i sprzyjać rozwojowi nadmiernej masy ciała.

Kluczową częścią rozdziału jest analiza tzw. jedzenia emocjonalnego jako formy regulacji afektu, poparta aktualnym stanem wiedzy z zakresu psychologii i neurobiologii. Mgr de Jonge trafnie wskazuje na rolę układu nagrody i mechanizmy kompensacyjne, które mogą prowadzić do utrwalania niezdrowych nawyków żywieniowych w odpowiedzi na negatywne stany emocjonalne.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje nowatorski wątek dotyczący tonu hedonicznego, rzadziej podejmowany w literaturze przedmiotu w kontekście dzieci i młodzieży. Analiza anhedonii jako

potencjalnego czynnika ryzyka otyłości, związanej z dysfunkcją układu nagrody i tendencją do poszukiwania gratyfikacji w jedzeniu, stanowi oryginalny i ważny kierunek badawczy. Ujęcie to nie tylko poszerza rozumienie emocjonalnych determinant nadwagi, lecz również dostarcza podstaw teoretycznych do projektowania bardziej efektywnych interwencji psychoprofilaktycznych.

Część teoretyczną zamyka rozdział zatytułowany ZACHOWANIA ŻYWIENIOWE W KONTEKŚCIE SYSTEMU RODZINNEGO, stanowi spójne i merytoryczne opracowanie roli środowiska rodzinnego w kształtowaniu nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży. Autorka trafnie przyjmuje perspektywę systemową, ukazując znaczenie funkcji rodziny – opiekuńczej, edukacyjnej, emocjonalnej i spójności – w procesie kształtowania postaw żywieniowych. Zwraca uwagę na wpływ modelowania zachowań przez rodziców oraz na negatywne skutki nadmiernej kontroli i restrykcji żywieniowych. Właściwie podkreślono także znaczenie wspólnych posiłków i atmosfery emocjonalnego wsparcia. Cennym elementem jest analiza wpływu emocjonalnego funkcjonowania rodziców na nawyki żywieniowe dzieci, w tym ryzyko wystąpienia emocjonalnego jedzenia i otyłości.

W całej części teoretycznej Magister de Jonge odwołuje się do szeregu adekwatnie dobranych do tematu pozycji bibliograficznych, sięga do literatury współczesnej, jak i klasyki, odwołuje się zarówno do literatury światowej jak i polskiej, co świadczy o jej znajomości tematu i nieuleganiu modzie na powoływanie się wyłącznie na prace anglojęzyczne.

Podsumowując, część teoretyczna jest ciekawa, wysyciona informacjami bezpośrednio odwołującymi się do tematu rozprawy, uważam ją za udaną syntezę dotychczasowej wiedzy odnośnie zależności między funkcjonowaniem emocjonalnym rodziny a zachowaniami żywieniowymi dzieci.

Część empiryczną otwiera rozdział PROBLEM I METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH. W pierwszej kolejności Doktorantka określiła problem badawczy podjęty w pracy, jest on jasno sformułowany i dotyczy pytania, czy funkcjonowanie emocjonalne rodziców i dzieci wiąże się z zachowaniami żywieniowymi w rodzinach dzieci z nadmierną masą ciała oraz z masą ciała w normie. Cel główny i cele szczegółowe pracy zostały spójnie powiązane z problemem badawczym – obejmują zarówno analizę funkcjonowania systemu rodzinnego w sferze emocjonalnej, jak i identyfikację czynników determinujących zachowania żywieniowe oraz specyfikę i różnice w funkcjonowaniu emocjonalnym rodziców i dzieci, w tym w diadzie „rodzic-dziecko”.

W pracy sformułowano cztery główne pytania badawcze, dotyczące zróżnicowania zachowań żywieniowych i funkcjonowania emocjonalnego dzieci o prawidłowej i nadmiernej masie ciała oraz ich rodziców, a także wzajemnych zależności między tymi obszarami w obrębie rodziny. Jedno z pytań miało charakter eksploracyjny i dotyczyło identyfikacji istotnych predyktorów zachowań żywieniowych u dzieci i

ich rodziców. Łącznie autorka postawiła jedenaście hipotez badawczych, odpowiadających trzem pierwszym pytaniom, natomiast dla pytania czwartego – z uwagi na jego eksploracyjny charakter – hipotezy nie zostały sformułowane.

Pewne wątpliwości budzi sposób formułowania hipotez. Doktorantka, stawiając pytania badawcze, przytoczyła liczne wyniki badań dostarczających na nie częściowych, choć często nierozstrzygających odpowiedzi. Pomimo tak obszernej analizy materiału empirycznego zdecydowała się jedynie na sformułowanie hipotez ogólnych, rezygnując z określenia kierunku przewidywanych zależności. Może to sugerować ostrożność interpretacyjną, jednak przy tak dokładnym przeglądzie literatury brak hipotezy kierunkowej wydaje się metodologicznym niedopowiedzeniem, osłabiającym spójność między częścią teoretyczną a empiryczną pracy.

Zwraca również uwagę pewna niespójność w sposobie interpretowania przytaczanych wyników argumentujących hipotezy. Z jednej strony Doktorantka zazwyczaj konsekwentnie przedstawia istniejące dane jako relacyjne, zależnościowe czy korelacyjne, co jest metodologicznie poprawne i zgodne z charakterem przywoływanych analiz. Zdarza się jednak, że nadaje im interpretację kierunkową, np.: „Analizy Fleischera i współpracowników (2023) ukazują istotne zależności obniżonego tonu hedonicznego z nieprawidłowymi zachowaniami żywieniowymi. Jak się okazało, osoby z anhedonią spożywały więcej tłuszczów, cukrów i węglowodanów oraz wykazywały największy przyrost masy ciała w porównaniu do osób z grupy kontrolnej.” Tymczasem można by postawić pytanie odwrotne — czy to nie osoby spożywające więcej tłuszczów i cukrów cechowała wyższa anhedonia? Tego rodzaju niekonsekwencje interpretacyjne mogą wprowadzać pewien poznawczy dysonans i utrudniać jednoznaczne odczytanie kierunku zależności między analizowanymi zmiennymi.

W pracy doktorskiej Romany de Jonge zastosowano zestaw narzędzi psychologicznych dobrze dopasowanych do celów badania, obejmujących zarówno powszechnie stosowane kwestionariusze, jak Skala TEPS, TAS-20, DERS, TFEQ, PANAS-C czy Skala Nastroju Ogólnego, jak i mniej znane, specjalistyczne narzędzia, co podnosi rzetelność i trafność uzyskanych wyników. Warto podkreślić staranne dobranie narzędzi do różnych grup wiekowych – rodziców i dzieci – oraz do badanych obszarów, takich jak ton hedoniczny, aleksytymia czy regulacja emocji. Szczególnie godne uwagi są narzędzia autorskie doktorantki: Skala YAS do pomiaru tonu hedonicznego dzieci i młodzieży oraz Kwestionariusz zachowań żywieniowych, które wzbogacają badania o unikalne, dostosowane do kontekstu narzędzia. Ich wprowadzenie świadczy o kreatywności i wysokim poziomie warsztatowym autorki. Całość narzędzi tworzy spójny i adekwatny zestaw do kompleksowej analizy badanych zjawisk. Pozostaje jednak pytanie, dlaczego w przypadku zachowań

żywieniowych nie zdecydowano się na wykorzystanie istniejących, sprawdzonych narzędzi, co mogłoby ułatwić porównania z wcześniejszymi badaniami.

Kolejny rozdział „Wyniki badań własnych” rozpoczyna się od opisu grup badanych i procedury badania. Badania, przeprowadzone przez Romany de Jonge po uzyskaniu zgody komisji etycznej, objęły 455 diad, składających się z dzieci i młodzieży w wieku 11–17 lat oraz ich rodziców, z podziałem na grupę kliniczną i kontrolną. Procedura badawcza składała się z dwóch głównych etapów: etap pierwszy obejmował jednorazowy pomiar przekrojowy funkcjonowania emocjonalnego i stylów żywieniowych diad „rodzic–dziecko” w obu grupach, natomiast etap drugi stanowiły badania podłużne grupy klinicznej dzieci prowadzone przez sześć miesięcy w jednomiesięcznych odstępach, monitorujące ich zachowania żywieniowe oraz doświadczane emocje. Należy docenić trudność i skalę organizacyjną, jaką wiązało się z dotarciem do tak rozbudowanej próby diad oraz realizacją badań w różnych formach – stacjonarnej i zdalnej. Wszystkie działania prowadzone były w zgodzie ze standardami etycznymi, z uzyskaniem świadomej zgody uczestników, co świadczy o starannym przygotowaniu i profesjonalnym podejściu autorki do realizacji projektu badawczego.

Podrozdział 6.2 prezentuje szczegółową analizę statystyczną rozkładów badanych zmiennych wraz z wynikami testów normalności i wartościami skośności oraz kurtozy w czterech podgrupach. Rozdział ten jest nadmiernie rozwinięty, co utrudnia zapoznanie się z ogólną charakterystyką próby. Choć takie analizy są niezbędne do prawidłowego doboru metod statystycznych, większość drobiazgowych tabel i opisów mogłaby zostać przeniesiona do załączników, co zwiększyłoby przejrzystość głównego tekstu i ułatwiło odbiór treści, przy zachowaniu rzetelności analizy.

Zastosowane metody analizy statystycznej należy ocenić jako w pełni adekwatne do charakteru danych i celów badania. Autorzy właściwie zareagowali na naruszenie założeń normalności rozkładów, stosując testy nieparametryczne (U Manna-Whitneya, korelację Spearmana, test Friedmana), co potwierdza ich metodologiczną rzetelność. Dobór metod weryfikacji hipotez (różnice międzygrupowe, związki, predyktory) był trafny i dobrze uzasadniony, a dodatkowa kontrola założeń regresji zwiększa wiarygodność wniosków. Na szczególne uznanie zasługuje wykorzystanie modelu APIM w ramach SEM, które pozwoliło na precyzyjne uchwycenie efektów diadycznych i interakcji w relacji rodzic–dziecko – stanowi to mocny punkt analizy i wyraźnie podnosi wartość poznawczą pracy. Wykorzystanie tego podejścia świadczy o dużej świadomości teoretycznej i metodologicznej autorów. Pewnym ograniczeniem pozostaje nierównowaga liczebności grup i mała próba w badaniu podłużnym, co mogło osłabić moc testów i stabilność wniosków. Mimo to, całość analiz prezentuje się jako solidna, spójna i adekwatna wobec postawionych hipotez badawczych.

Kolejne etapy analiz wykazały, że wyniki międzygrupowe częściowo potwierdziły hipotezy, ujawniając istotne różnice w stylach żywieniowych i funkcjonowaniu emocjonalnym zarówno u dzieci, jak i ich rodziców. Następnie badanie związków między zmiennymi, obejmujące korelacje i modelowanie diadyczne (APIM/SEM), potwierdziło współzależność funkcjonowania emocjonalnego i zachowań żywieniowych w relacji rodzic–dziecko, wskazując na przenoszenie się wzorców emocjonalnych i jedzeniowych w obrębie diady oraz znaczenie wzajemnych wpływów w systemie rodzinnym. Analiza predyktorów stylów jedzenia ujawniła, że oprócz trudności w regulacji emocji istotną rolę odgrywa także ton hedonistyczny, zwłaszcza w aspekcie antycypacyjnym. Włączenie tej zmiennej do modeli stanowi nowatorski i wartościowy wkład w badanie mechanizmów emocjonalnych związanych z jedzeniem, gdyż pozwala lepiej uchwycić wpływ pozytywnych oczekiwań i doświadczanej przyjemności na kształtowanie zachowań żywieniowych. Takie ujęcie poszerza dotychczasowe rozumienie relacji między emocjami a jedzeniem oraz akcentuje znaczenie diadycznego kontekstu tych zjawisk w relacji rodzic–dziecko.

Po przejściu przez szczegółową prezentację wyników statystycznych czytelnik przechodzi wreszcie do rozdziału DYSKUSJA WYNIKÓW, gdzie liczby ustępują miejsca interpretacji, a złożone zależności nabierają sensu i stają się przystępne, bez utraty naukowej rzetelności. Magister Romana de Jonge w swoim rozdziale otwiera analizę od podsumowania wyników w kontekście weryfikacji postawionych hipotez. Doktorantka prowadzi prawdziwą dyskusję, gdzie swoje wyniki porównuje do prac innych autorów – nierzadko z nimi polemizując. Dyskusja jest dojrzała i świadczy o dobrej znajomości tematu.

Podobnie jak w przypadku uzasadniania hipotez w oparciu o dotychczasową wiedzę, interpretacja wyników również jest niejednoznaczna pod względem kierunku zależności. W odniesieniu do relacji między masą ciała, zachowaniami żywieniowymi i funkcjonowaniem emocjonalnym, główne pytanie badawcze ma raczej charakter „co było pierwsze, kura czy jajko”, niż jednoznacznej przyczynowości. Trudności w ustaleniu kierunku tych związków wynikają z wielowymiarowości zjawisk: masa ciała może wpływać na emocje i zachowania żywieniowe, ale jednocześnie styl odżywiania i regulacja emocji mogą kształtować masę ciała. Dodatkowo czynniki rodzicielskie, środowiskowe i biologiczne mogą modyfikować te relacje, co sprawia, że interpretacja obserwowanych zależności wymaga dużej ostrożności i uwzględnienia kontekstu diadycznego rodzic–dziecko. W związku z tym wyniki badania lepiej traktować jako wskazówki co do potencjalnych mechanizmów niż jako dowód jednoznacznej przyczynowości.

Kolejna ogólna uwaga interpretacyjna dotyczy wieku badanych dzieci – należy zachować ostrożność, gdyż różnice wiekowe w próbie są znaczne, co wymaga precyzyjnej kontroli wieku w analizach. W dużej mierze to rodzice decydują o sposobach żywienia i karmienia, a stosowane przez nich style karmienia

uważane są za wczesne przejawy ogólnych stylów wychowawczych. W związku z tym nie należy przeceniać roli decyzyjności dzieci, a nawet młodzieży, w kształtowaniu własnych zachowań żywieniowych.

Jako psycholog kliniczny – praktyk bardzo doceniam, że Autorka wskazuje na praktyczne implikacje badania, które wynikają z obserwowanych zależności między funkcjonowaniem emocjonalnym a zachowaniami żywieniowymi w systemach rodzinnych. Wyniki te mogą być wykorzystane do projektowania programów profilaktycznych i terapeutycznych łączących edukację żywieniową z treningiem kompetencji emocjonalnych, wspierania rozwoju świadomości emocjonalnej i strategii regulacji afektu u dzieci oraz rodziców, a także do prowadzenia interwencji obejmujących cały system rodzinny w celu modelowania świadomych postaw żywieniowych. Dodatkowo, mogą posłużyć do opracowania materiałów edukacyjnych w przedszkolach i szkołach, a także do indywidualnego wsparcia dzieci z nadwagą lub otyłością poprzez ukierunkowanie działań na kluczowe czynniki ryzyka, takie jak trudności w regulacji emocji czy wysoki ton hedonistyczny. Takie holistyczne i systemowe podejście zwiększa skuteczność interwencji oraz trwałość uzyskanych efektów.

Pracę zamyka PODSUMOWANIE, gdzie Doktorantka przywołuje cele, strukturę oraz kluczowe wyniki dysertacji.

W podsumowaniu recenzji pragnę stwierdzić, że wartość merytoryczną rozprawy zdecydowanie oceniam pozytywnie. Badania mają charakter oryginalny, a podjęty problem ma znaczącą wartość poznawczą. Praca napisana jest adekwatnym językiem naukowym, a wyniki przedstawione czytelnie – co stanowi wartość dla każdego czytelnika, a recenzenta szczególnie. Uwagi krytyczne przedstawione w recenzji nie umniejszają walorów ocenianej dysertacji, a stanowią jedynie propozycje zmian w przypadku przygotowania publikacji, np. w formie artykułów.

Przedstawiona do recenzji praca doktorska dowodzi bardzo dobrego przygotowania Doktorantki pod względem zarówno teoretycznym, jak i metodologicznym, co świadczy o jej umiejętnościach planowania i prowadzenia badań naukowych w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia.

Reasumując stwierdzam, że przedłożona mi do recenzji dysertacja mgr Romany de Jonge, przygotowana pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Górnik-Durose, prof. UŚ, spełnia warunki stawiane pracom doktorskim zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668), dlatego też wnioskuję o dopuszczenie Pani Magister do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

